

Simopekka Virkkula

President tunnistab, et eestlaste mõtlemises on endiselt nõukogude aja märke. See ei kao mõne aastaga. Ei kao ilmselt ka soometumine, lisab ta.

Persoon: Eesti Vabariigi presidendil Toomas Hendrik Ilvesel on arrogantse mehe maine. Seda intervjuud andes ägestub ta vaid korra.

Teema: Ilves on tihti kinnitanud, et armastab Soomet, aga talle ei meeldi vanemat venda mängivad soomlased, kes jagavad nõu suhete kohta Venemaaga.

Ole siis ettevaatlik! Ilves on arrogantne mees.

Eesti tuttavate sedalaadi hoiatused tiirlevad mu peas, kui ootan Eesti Vabariigi presidenti hommikusöögile Helsingi hotellis Klaus K.

Eestlased on öelnud muudki. On kiitnud Ilvese mõistust ja erudeeritust. Ilves on saanud Ameerika Ühendriikides tipptasemel ülikoolihariduse ja lugenud läbi pooled maailma raamatud.

Aga mida eestlased üleüldse arrogantsuse all silmas peavad? Ülbe, ebasõbralik, rõhutatult iseteadlik?

Näis, mis sellest kõigest saab.

Lõpuks saabubki president. Kikilips, tema alatine kaubamärk, on ilusti oma kohale sätitud. Kaenlas MacBook Air, laitmatu arvuti.

Natsid ajavad naerma

Järgneb üllatus. President avab arvuti ja hakkab naeru kihistama. Pisut nagu dalai-laama.

„Vend saatis ühe Soome kultuurisündmuse lingi,” ütleb ta.

Ekraanil jookseb aprillis valmiva mängufilmi „Iron Sky” lärmakas reklaamklipp. Tamperest pärinev *sci-fi*-lugu Kuu pimedale küljele põgenenud kosmosenatsidest teeb presidendile suurt nalja.

„Tšuhnatsid (tšuhnaa + nats). Kindlasti Venemaal suur hitt,” pilab president, aga kahtlustab, et Eestis tehtuna oleks sama film toonud kaasa idanaabri pahameele.

Presidendi avalike suhete nõunik soovis enne intervjuud, et me ei takerduks jälle läbi heietatud

teemasse Eesti ja Venemaa suhetest. Siin me nüüd siis oleme.

Sellest teemast ei pääse üle ega ümber. Ja ega Ilves isegi ürita.

Ta pidas eelmisel päeval Helsingi raamatumessi avamisel lühikese kõne, kus juhtis tähelepanu sellele, et eestlaste rahvuseepos „Kalevipoeg” trükiti 150 aastat tagasi Kuopios. Sel moel pääseti Eesti karmist tsensuurist. „Juba 19. sajandil oli selge, et Venemaa suhtub Soomesse ja Eestisse eri moodi, ja see kestab siamaani.”

Kui filmiklipi üle naerdud, küsin, mida Ilvese sõnad tähendasid.

Ilves räägib vastuseks loo aastast 1994. Sel ajal peeti läbirääkimisi lihtsustatud piiriületuskorra üle Eesti idapiiril.

Eesti tegi Venemaale ettepaneku: võtame kasutusele sama piirilepingu, mis on Venemaal Soomega. Paneme selles „Soome” asemele „Eesti”.

Mida Venemaa esindaja Vassili Svirin vastas: „Eesti ei ole Soome, me ei suutu ja me ei hakka ka kunagi suhtuma teisse samamoodi nagu Soomesse.”

Aga miks pidi ta Venemaa karmi suhtumist meenutama lühikeses raamatumessi kõnes?

„Sest oli vaja,” ütleb Ilves ja hakkab meenutama juhtumeid, kus Soome diplomaatide ja poliitikute õpetavad nõuanded Vene-suhete korraldamiseks on tal hinge täis ajanud.

On kuulnud nii loenguid kui ka otsest noomimist.

Üks näide on trükitud ka Ilvese raamatus „Omalla äänellä” („Sõna jõuga”, väljaandja WSOY), millest on sel sügisel saanud Soomes peaaegu bestseller.

Ilvese seisukoht on, et ka eestlased teavad Venemaast üht-teist. „Mu tädi isa lasti maha tema üheksa-aastase lapse ees,” mainib ta oma raamatus.

Ei loe kommentaare

Ilves saab oma hommikusöögi. Tellimus on täidetud õigesti ja kartulid välja jäetud. President jälgib ilmselt toidusedelit. Igal juhul on kogu Eesti pannud tähele riigijuhi spordiharrastuse mõju. Väsimusest pole enam jälgegi. President räägib, et vahetab spordi teemal kogemusi Alexander Stubbiga.

Toon lagedale ühe ajalehe väljalõike. Eesti meedias analüüsitakse aeg-ajalt Ilvese Soome-suhteid. Nüüd on riigi suurim päevaleht Postimees trükkinud ära Yleisradio rootsikeelse kultuuritoimetaja Stefan Brunowi arvamuse.

„Ilves on Soome vaatevinklist natuke liiga suur – nii intellektuaalselt suur kui ka seetõttu suur, et ta esindab midagi veel suuremat: see on Ameerika.”

Mida president ise arvab?

„Ma ei kommenteeri minu kohta esitatud kommentaare. Ma isegi ei loe neid, kuigi Eesti meedias ilmub neid kogu aeg,” teatab president ja tellib tabascot.

Seejärel otsustab ta asja siiski pisut kommenteerida. Mõte, nagu esindaks ta Ameerikat, on primitiivne. Põhjuseks tundub piisavat sellest, et ta räägib inglise keelt Ameerika aktsendiga.

Kindel on alati kindel

Vestlus kandub julgeolekupoliitikale. Tuleb välja, et Tallinnas asuv NATO küberkaitsekeskus on Ilvese lemmiklaps.

Keskus sai alguse 2007. aasta pronksiöö rahutustest. Idast rünnati Eesti arvutivõrke. Midagi tuli ette võtta.

„Ericssoni maal Rootsil, Nokia maal Soomel ja Skype'i maal Eestil on küberrünnakutes väga palju kaotada,” põhjendab Ilvese küberjulgeoleku tähtsust ja nende riikide koostöö vajadust.

Ilves räägib sellest teemast niisuguse andumusega, et abiline muutub murelikuks: *cappuccino* on nüüd küll ära jahtunud.

Põikame Afganistani. Ilves kõneles hiljuti Afganistanis langenud Eesti sõduri matusel. Ta ütles, et see 25aastane mees langes Eesti eest. Küsin presidendilt, kas Eesti sõdurid kaitsevad oma isamaad Afganistanis Vene ohu eest.

Järgneb põhjalik vastus, milles vahelduvad eri stiilid – on ka ironiat ja väikseid torkeid NATOst

eemal püsiva Soome kohta.

Ilves selgitab, et 1940. aasta kogemuse põhjal teab Eesti, mida tähendab jääda üksi. Appi ei tuldud. Et ajalugu ei korduks, tuleb võrgustuda.

Praegu võib Eesti NATO liikmena olla oma julgeolekus Soomest kindlam. „Kui Eestit rünnatakse, tuleb NATO appi – otsekohe,” ütleb Ilves ning teeb suu ja käega kiiret tegevust kujutava žesti.

„Me hindame kindlustunnet. Võib olla, et kõik ülejäänud ei hinda,” sõnastab president.

Ilves usub, et Eesti tuleb appi, kui Soome seda vajab. Aga kas tulevad ka teised?

Kohatu küsimus!

President Ilvesega on meeldiv vestelda. Hoiatused ülbuse kohta on osutunud üsna liialdatuks.

Mul õnnestub presidenti ärritada vaid korra. Küsin, kas kaugetel operatsioonidel langenud üksteist eestlast on liiga ränk hind.

„Seda pole teil kohane küsida. Samuti ei sobi minul küsida, kas Soome sõpruse, koostöö ja vastastikuse abistamise leping oli liiga ränk hind – sõnavabaduse piiramine või

presidendivalimiste asendamine eriseadusega.

Ärritunud pilk leebub kiiresti ja kõik on jälle hästi.

Toomas Hendrik Ilves

Sündinud 1953. aastal pagulaseestlaste peres Rootsis.

Koolis käinud Ameerika Ühendriikides ja õppinud Columbia ülikoolis.

Valiti sel aastal teist korda Eesti presidendiks.

Harrastab sporti, peab lugu *indie*-rokist, kirjandusest, filosoofiast ja elust suguvõsa talus

Lõuna-Eestis Mulgimaal. Ilves tunneb end hästi ka köögis. Abikaasa Evelin Ilves avaldas just kokaraamatu. President tunnistab, et retseptid on prouaga üheskoos läbi proovitud.